

Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2024. godinu

Ivana Kunić Matković*

Hrvatski Sabor usvojio je izmjene i dopune (rebalans) Državnoga proračuna za 2024. godinu.

U tekstu autorica predstavlja osnovne izmjene agregiranih proračunskih stavaka.

1. UVOD

Sukladno planiranim kretanjima prihoda i rashoda u Nacrtu prijedlog izmjena i dopuna Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2024. godinu i projekcija za 2025. i 2026. godinu (dalje u tekstu: Izmjene i dopune Državnog proračuna za 2024. godinu) koji je Vlada Republike Hrvatske usvojila na sjednici održanoj 3. listopada 2024., manjak proračuna opće države prema ESA 2010 metodologiji iznositi će 2,6 % BDP-a u ovoj godini, dok će se istovremeno udio javnog duga u BDP-u smanjiti za 4,2 postotna boda u odnosu na prethodnu godinu te će pasti ispod EU referentne vrijednosti od 60%, spustivši se na 58,9%.

Naime, ovim Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2024. godinu ukupni prihodi povećavaju se za 1,8 milijardi eura, s 28,5 milijardi eura na 30,3 milijardi eura. Navedeno povećanje prvenstveno se temelji na rastu poreznih prihoda te doprinosa.

Promatrano s rashodne strane, izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2024. godinu ukupni rashodi povećavaju se za 975,6 milijuna eura, odnosno s 32,6 milijarde eura na 33,6 milijarde eura. Najznačajnija kretanja na stavkama rashoda definirana su nastavkom provedbe reformskih napora (izmjene u sustavu plaća u državnoj i javnoj upravi, obnova građevina oštećenih potresom) te aktivnosti za zaštitu kućanstava i gospodarstva od cjenovnih pritisak i pružanjem potpore najosjetljivijim dijelovima društva.

PRIHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Novim planom proračuna za 2024. godinu ukupni prihodi iznose 30,3 milijarde eura. Pritom prihodi poslovanja iznose 30,2 milijarde eura, a prihodi od prodaje nefinancijske imovine 180,9 milijuna eura. Ukupni proračunski prihodi u odnosu na izvorni plan povećavaju se za 1,8 milijardi eura, što prvenstveno dolazi od povećanja pojedinih poreznih prihoda te od prihoda od socijalnih doprinosa.

Naime, prihod od poreza na dobit prema novom planu za 2024. godinu iznosi 2,6 milijardi eura i veći je za 387,4 milijuna eura od prvotno planiranog kao rezultat poslovanja poduzeća i banaka u prethodnoj godini odnosno uplate

poreza na dobit prilikom njihovog završnog obračuna krajem travnja 2024. I novi plan prihoda od poreza na dodanu vrijednost iznosi 11,4 milijarde eura je značajno veći od prvotno planiranog i to za 393,6 milijuna eura, a sukladno očekivanom kretanju osobne i turističke potrošnje, intermedijarne potrošnje, investicija te socijalnih transfera u naravi. Osim toga i prihodi od posebnih poreza i trošarina prema ovim Izmjenama i dopunama Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2024. godinu bilježe povećanje od 293,4 milijuna eura u odnosu na prvotni plan te iznose 2,8 milijardi eura. Izmjena originalne projekcije ovih prihoda rezultat je očekivanog kretanja potrošnje pojedinih trošarinskih proizvoda, uzimajući u obzir i učinke izmjena propisa u oporezivanju energenata i električne energije.

Izmjenama i dopunama Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2024. godinu osim pojedinih poreznih prihoda, značajno povećanje bilježe i prihodi od doprinosa i to za 440 milijuna eura. Ovo povećanje rezultat je dosadašnjih ostvarenja prihoda po ovoj osnovi kao i kretanja na tržištu rada, odnosno očekivanog rasta plaća i zaposlenosti.

RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

Ovim Izmjenama i dopunama Državnog proračuna za 2024. godinu ukupni rashodi povećavaju se za 975,6 milijuna eura, odnosno sa 32,6 milijardi eura na 33,6 milijardi eura pri čemu se rashodi koji se financiraju iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka povećavaju za 1,1 milijardu eura, dok se rashodi koji se financiraju iz EU i ostalih izvora smanjuju za 139,6 milijuna eura.

Najznačajnija kretanja na stavkama rashoda vezana su uz osiguranje dodatnih sredstava za rashode za zaposlene zbog provedbe cjelovite reforme sustava plaća, za pokriće troškova vezanih uz nastavak obnove zgrada oštećenih potresom na području Grada Zagreba, Krapinsko-zagorske županije, Zagrebačke županije, Sisačko-moslavačke županije i Karlovačke županije. Također, ovim Izmjenama i dopunama osiguravaju se i sredstva za nadoknadu razlike cijene energenta opskrbljivačima te za provedbu drugih aktivnosti iz 6. i 7. paketa mjera Vlade Republike Hrvatske za zaštitu kućanstva i gospodarstva od rasta cijena. Osim toga, kretanja na pojedinim stavkama ukazuju na daljnje napore za rast kvalitete socijalne skrbi i pružanje potpore najugroženijima.

Prihodi državnog proračuna za 2024. godinu

Prihodi državnog proračuna EUR		PLAN 2024.	Povećanje/ smanjenje	PLAN 2024. (rebalans)	Indeks
UKUPNO		28.518.616.041	1.813.799.284	30.332.415.325	106,4
6	PRIHODI POSLOVANJA	28.431.548.623	1.719.990.345	30.151.538.968	106,0
61	Prihodi od poreza	16.122.107.882	1.134.361.351	17.256.469.233	107,0
612	Porez na dobit	2.186.330.434	387.368.038	2.573.698.472	117,7
614	Porezi na robu i usluge	13.854.153.536	748.333.147	14.602.486.683	105,4
6141	- Porez na dodanu vrijednost	10.980.870.195	393.595.712	11.374.465.907	103,6
6142	- Porez na promet	0	25.069	25.069	
6143	- Posebni porezi i trošarine	2.495.924.024	293.406.382	2.789.330.406	111,8
6146	- Ostali porezi na robu i usluge	81.094.874	16.023.818	97.118.692	119,8
6147	- Porez na dobitke od igara na sreći i ostali porezi od igara na sreću	70.634.651	10.084.403	80.719.054	114,3
6148	- Naknade za priređivanje igara na sreću	225.629.792	35.197.763	260.827.555	115,6
615	Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	81.623.912	-1.341.816	80.282.096	98,4
616	Ostali prihodi od poreza	0	1.982	1.982	
62	Doprinosi	4.564.460.924	439.953.217	5.004.414.141	109,6
622	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	4.564.460.924	439.305.982	5.003.766.906	109,6
623	Doprinosi za zapošljavanje	0	647.235	647.235	
63	Pomoći	3.642.187.625	-400.388.895	3.241.798.730	89,0
64	Prihodi od imovine	414.783.308	191.193.616	605.976.924	146,1
65	Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	709.106.647	155.713.324	864.819.971	122,0
66	Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	224.074.752	12.240.416	236.315.168	105,5
67	Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	2.633.169.750	47.132.042	2.680.301.792	101,8
68	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	121.657.735	139.785.274	261.443.009	214,9
7	PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	87.067.418	93.808.939	180.876.357	207,7

Izvor: Ministarstvo financija

Ukupni rashodi državnog proračuna po ekonomskoj klasifikaciji

(milijuni €)		Tekući plan 2024.			Povećanje/Smanjenje			Novi plan 2024.		
		Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno	Izvori 1, 2 i 8	Ostali izvori	Ukupno
3	Rashodi poslovanja	23.973,6	6.550,8	30.524,4	1.183,1	10,1	1.193,1	25.156,6	6.560,8	31.717,5
31	Rashodi za zaposlene	3.322,7	1.890,6	5.213,3	357,4	148,4	505,7	3.680,0	2.039,0	5.719,1
32	Materijalni rashodi	1.568,6	1.663,7	3.232,3	25,6	107,3	132,9	1.594,2	1.771,0	3.365,2
34	Financijski rashodi	1.211,9	11,8	1.223,7	-70,9	4,3	-66,6	1.141,0	16,0	1.157,0
35	Subvencije	950,9	900,9	1.851,9	591,0	-43,1	547,9	1.541,9	857,8	2.399,7
36	Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	5.622,6	1.076,3	6.698,8	373,4	-115,3	258,1	5.996,0	961,0	6.956,9
37	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	10.350,5	101,1	10.451,7	-63,9	41,6	-22,4	10.286,6	142,7	10.429,3
38	Ostali rashodi	946,4	906,3	1.852,7	-29,5	-133,0	-162,5	916,9	773,3	1.690,2
4	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	1.380,2	706,4	2.086,6	-67,9	-149,6	-217,5	1.312,3	556,8	1.869,1
41	Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	58,8	20,7	79,5	-16,3	7,3	-9,0	42,4	28,1	70,5
42	Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	950,6	549,9	1.500,5	20,8	-170,8	-150,0	971,4	379,1	1.350,5
43	Rashodi za nabavu plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti	2,0	0,1	2,1	-0,8	0,0	-0,8	1,2	0,1	1,3
44	Rashodi za nabavu proizvedene kratkotrajne imovine	12,2	43,3	55,5	0,0	0,2	0,2	12,2	43,5	55,7
45	Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	356,7	92,4	449,1	-71,6	13,6	-58,0	285,1	106,0	391,1
UKUPNO		25.353,8	7.257,2	32.611,0	1.115,2	-139,6	975,6	26.469,0	7.117,6	33.586,6

Izvor: Ministarstvo financija

Unutar rashoda financiranih iz općih prihoda i primitaka, doprinosa i namjenskih primitaka najznačajnija povećanja rashoda vezana su za:

- nadoknadu razlike cijene energenta opskrbljivačima te za provedbu drugih aktivnosti iz 6. i 7. paketa mjera Vlade Republike Hrvatske za zaštitu kućanstva i gospodarstva od rasta cijena u iznosu od 603,8 milijuna eura (energenti 596,6 milijuna eura, dizelsko gorivo 5,6 milijuna eura i jednokratno novčano primanje hrvatskim braniteljima 1,6 milijuna eura),
- rashode za zaposlene (uključujući i rashode za zaposlene u osnovnom i srednjem školstvu) u iznosu od 574,3 milijuna eura
- izdvajanja vezana uz sanaciju štete od potresa u ukupnom iznosu od 177,7 milijuna eura
- socijalne pomoći i naknade u iznosu od 154,0 milijuna eura (inkluzivni dodatak, zajamčena minimalna naknada, status roditelja njegovatelja i naknada za smještaj u udomiteljsku obitelj)
- doprinos Republike Hrvatske proračunu Europske unije u iznosu od 75,9 milijuna eura
- nabavu vojne opreme u iznosu od 64,5 milijuna eura
- ulaganja u željeznički sektor u iznosu od 52,7 milijuna eura,
- dodatni roditeljni dopust u iznosu od 25,0 milijuna eura,
- provedbu Programa potpore poljoprivrednim proizvođačima za ublažavanje posljedica prirodnih nepogoda nastalih u 2024. godini u iznosu od 15,0 milijuna eura,
- fiskalnu održivost dječjih vrtića u iznosu od 13,3 milijuna eura,
- potporu županijskim upravama za ceste za održavanje, rekonstrukciju i građenje županijskih i lokalnih cesta u iznosu od 10,7 milijuna eura

Istovremeno smanjeni su rashodi za mirovine i mirovinska primanja u iznosu od 136,4 milijuna eura uslijed niže stope redovnog usklađivanja mirovine (indeksacija) od ranijih procjena. U trenutku izrade državnog proračuna nisu bili poznati svi čimbenici koji u najvećem dijelu utječu na ukupne rashode za mirovine, a odnose se na stope usklađivanja mirovina, te ukupne učinke izmjena i dopuna Zakona o mirovinskom osiguranju. Također, smanjeni su i financijski rashodi za 70,9 milijuna eura najvećim dijelom radi povoljnijih uvjeta za zaduženje i refinanciranje obveza države. Uštede u iznosu od 108,0 milijuna eura ostvarene su i na provedbi kapitalnih projekata radi usklađenja s dinamikom provedbe istih kod krajnjih korisnika.

Rashodi koji se financiraju iz EU i ostalih izvora ovim se izmjenama i dopunama smanjuju za 139,6 milijuna eura. U okviru ovih rashoda, rashodi koji se financiraju iz EU izvora smanjuju se za 583,4 milijuna eura zbog usklađenja s dinamikom provedbe projekata krajnjih korisnika dok se rashodi koji se financiraju iz ostalih izvora povećavaju za 443,8 milijuna eura, najvećim dijelom kao rezultat osiguranja dodatnih sredstava za rast koeficijenata složenosti poslova u javnim službama za obračun plaća u sektoru zdravstva te dodatnih sredstava za ustanove u zdravstvu financirane iz prihoda temeljem ugovornog odnosa sa Hrvatskim zavodom za zdravstveno osiguranje.

PROCJENA UKUPNOG MANJKA PRORAČUNA OPĆE DRŽAVE

Novim planom u 2024. godini opći proračun prema nacionalnoj metodologiji ostvaruje manjak od 2,9 milijardi eura, što predstavlja 3,5% BDP-a. Pritom državni proračun bilježi razinu manjka od 3,9% BDP-a. Izvanproračunski korisnici i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave ostvaruju višak od 0,03% BDP-a, odnosno 0,4% BDP-a.

Kada se ovim veličinama pridodaju prilagodbe nacionalne metodologije računskog plana europskoj statističkoj metodologiji ESA 2010 te projekcije ostalih pravnih osoba koje su statistički uključene u sektor opće države, procjenjuje se kako će planirani manjak opće države u 2024. godini iznositi 2,2 milijarde eura ili 2,6% BDP-a.

Nakon manjka proračuna opće države od 0,7% BDP-a u 2023., fiskalna kretanja u 2024. rezultirat će proračunskim manjkom od 2,6% BDP-a, čime je ispunjen kriterij proračunskog manjka sukladno odredbama Pakta o stabilnosti i rastu. Iako su negativne gospodarske posljedice pandemije koronavirusa dovele do visokog rasta javnog duga u 2020., proteklih godina navedeni pokazatelj bilježi znatno poboljšanje te će se ovaj trend nastaviti i u 2024. godini. Naime, očekuje se da će udio javnog duga u BDP-u u ovoj godini zabilježiti smanjenje za 4,2 postotna boda, odnosno sa 63,1% BDP-a krajem 2023. na 58,9% BDP-a krajem 2024. godine. Time će udio javnog duga u bruto domaćem proizvodu po prvi puta od 2010. godine zabilježiti razinu ispod granice od 60% BDP-a.

Procjena ukupnog manjka/viška proračuna opće države

(u mil. EUR)	2023.	Plan 2024.	Novi plan 2024.
DRŽAVNI PRORAČUN			
Ukupni prihodi	27.366	28.519	30.332
% BDP-a	35,8	34,0	36,1
Ukupni rashodi	28.095	32.611	33.587
% BDP-a	36,7	38,8	40,0
Ukupni manjak/višak	-729	-4.092	-3.254
% BDP-a	-1,0	-4,9	-3,9
IZVANPRORAČUNSKI KORISNICI			
Ukupni manjak/višak	350	11	22
% BDP-a	0,5	0,0	0,03
KONSOLIDIRANA LOKALNA DRŽAVA			
Ukupni manjak/višak	414	275	312
% BDP-a	0,5	0,3	0,4
OPĆI PRORAČUN, nacionalna metodologija			
Ukupni manjak/višak	35	-3.807	-2.920
% BDP-a	0,0	-4,5	-3,5
OSTALE PRAVNE OSOBE U SEKTORU OPĆE DRŽAVE			
Ukupni manjak/višak	108	62	67
% BDP-a	0,1	0,1	0,1
OSTALE PRILAGODBE			
Ukupni manjak/višak	-671	2.208	639
% BDP-a	-0,9	2,6	0,8
KONSOLIDIRANA OPĆA DRŽAVA, ESA 2010 metodologija			
Ukupni manjak/višak	-528	-1.537	-2.214
% BDP-a	-0,7	-1,8	-2,6

Izvor: Ministarstvo financija